

1. Vervanging kapotte onderdelen radiografische communicatiemiddel.

kapot en verroest

Travo 40 ampere	Rp	900.000
Doida Kuprox	Rp	500.000
ELco Desar 1 pasang	Rp	150.000
Transistor 4 pasang	Rp	200.000
Batterij oplader	Rp	1.000.000
Kipas DC 1 buah	Rp	17.500
	Rp	2.767.500

€ 184.23

Stroom valt regelmatig uit. Voor elektronische apparaten funest. Zo is het ook gesteld met dit enige radiografische communicatiemiddel in Waai. In 2004, één jaar na terugkomst van de dorpelingen, aangeschaft vanwege de serieuze spanningen op Ambon rondom 25 april. Vanuit Tulehu was het telefoonverkeer nog niet hersteld. Bij onrusten zou Waai verstoken blijven van communicatie naar buiten. Er was zelfs een kleine uittocht van mensen die zichzelf en hun huisraad alvast hebben veilig gesteld. Met dit apparaat had Waai contact met de regio en de dorpen daarbuiten.

Het was een zaak van levensbelang dat dit gekocht werd. Maar nu al meer dan een jaar stuk. Kapotte onderdelen moeten vervangen worden. Je weet maar nooit wanneer je deze middelen echt nodig hebt. Dit hoort bij de preventie inventaris van het dorp. Na reparatie kunnen de contacten weer opgehaald en onderhouden worden met personen op plaatsen waar géén telefonisch verkeer mee mogelijk is; bijv. met mensen op Haruku of met in nood verkerende varenden op zee.

Deze spullen zijn in bewaring bij bg Tenny Pattimukay en tot voor kort door hem actief gebruikt. Een manier om bij stroomuitval te voorkomen dat apparaten stuk gaan, is het gebruik van een klein kastje (stavol). Een soort tussenstation dat zorgt dat de apparaten niet meteen uit gaan, maar nog net genoeg stroom toevoer hebben totdat de elektriciteit in het dorp het weer doet.

2. Resmi Baeleo, 28 augustus 2008.

De Baeleo is af! Uniek, groot, sober, en statig. Een sieraad voor het dorp. Hulde aan Stany. Zij heeft het initiatief genomen tot de afbouw van dit raadshuis. Het hout gekocht van het geld dat IAAW vorig jaar 2007 gaf lag onaangeroerd al bijna een jaar. Zij gaf de duw aan de Tokoh Adat, die zuchtend met lede ogen moest aanzien dat de baeleo er nakend bijstond. De Panitia Baeleo verzwakt en niet instaat de tukangs tot verdere bouw aan te sporen.

Hoewel de Baeleo buiten haar (IAAW) verantwoording valt, trok Stany het lot van dit gebouw naar zich toe. Zij voelt zich verantwoordelijk voor wat wij in Holland aan hulp hebben gegeven. Tot grote opluchting van de Tokoh Adat nam zij in overleg met hen dit karwei op zich op voorwaarde dat Mama Kika ontzien wordt van de verdere afbouw, dat zij (Stany-IAAW) de leiding heeft voor datgene wat Tokoh Adat met haar heeft afgesproken, conform hun proposal, en dat zij het afgesproken bestemde IAAW budget beheert.

De werkelijke kosten vallen hoger uit dan de kosten van de proposal. Men had vergeten de tifa op de inventaris op te voeren. Het was snel duidelijk dat de resmi meer dan 6 yuta gaat kosten. Hiervoor heeft men anak anak Waai bereid gevonden in de kosten bij te dragen. Een bedegang langs 'orang orang pakansi' heeft ook geholpen.

Resmi Baeleo op vrijdag 28 augustus. Pela Kaibobu, Morela, Gouverneur, Bupati en de Camat horen tot de genodigden. Wij horen later meer over deze dag van Stany. Hieronder de aanloop in 10 dagen naar 28 augustus.

De laatste afwerking van de ' tifa negeri ' voordat het vel er op wordt gespannen.

Dag	Datum	Vorbereiding
1		Kasih tahu orang tetua untuk resmi Baleo dengan Koelibia / Tahuri
2		Kasih tahu orang tetua untuk latihan dengan Koelibia / Tahuri
3		Latihan Kapitan dan anak anak 3 anak anak Malesi
4		Latihan Kapitan dan anak anak 3 anak anak Malesi
5		Latihan Kapitan dan anak anak 3 anak anak Malesi
6		Kasih tahu orang tetua untuk ambil pakian.
7		Ambil pakian di Erinani (Kapitan) dan Waipuat (Mongari Mentar)
8		Bekosoh pakian / hitam di badan dan siang ambil tumba
9		Jemput pela pela Kaibobu
10		Lanyik kepala adat yaitu Kapitan dan 3 Malesi
11	28 aug	Resmi Baeleo

Overzicht aandeel in de bouw

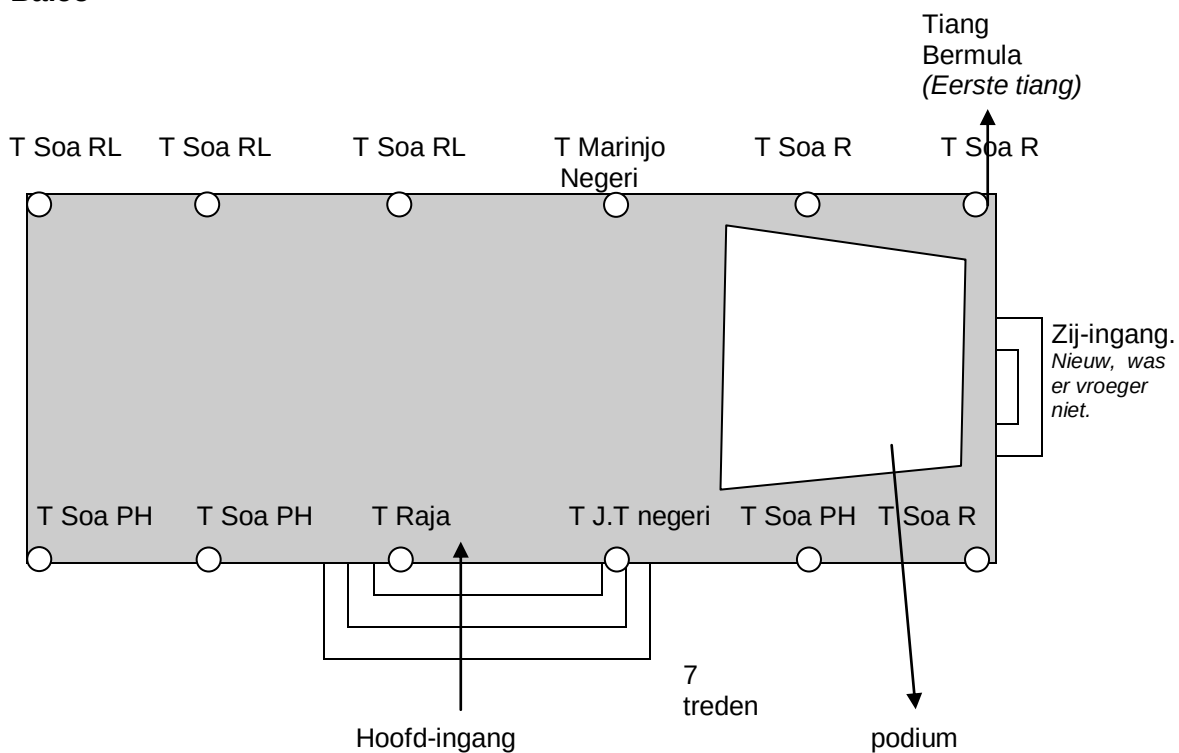
Overheid Indonesië		IAAW		Anak anak Waai / Indonesië	
2006	200 yuta	2003	5 yuta	2008	aanvullende financiële bijdrage aan de resmi baeleo
		2007	1000 euro		
		2008	1400 euro		> afbouw + inventaris baeleo + resmi baeleo

Pidato resmi baeleo van Bpk Caka Matakupang, Mungaro Mentar

Toespraak van de Mungaro Mentar voor de opening van de baeleo. Hij gaf zijn pidato alvast aan ons, als een voorproefje, omdat wij er niet bij konden zijn. Zie zijn toespraak.

Baleo

Soa R = Soa Risama

Soa PH = Soa Pattihatu

Soa RL = Soa Ruma Lai | Tiang Raja | Tiang Juru Tulis Negeri | Tiang Marinyo

3. Sekola TEKA

Per 1/9 2008 overgemaakt naar Stany **450,- euro** t.b.v. de voortzetting sekola TEKA. Leerlingenaantal in april van dit jaar gedaald tot 4 á 5, waardoor de betaling vanuit Nederland is stopgezet. Om voor IAAW steun in aanmerking te komen, hebben we (Stany en ik) vastgesteld dat de leerlingenaanwas minimaal 50 moet zijn. En de school de eerste maand stabiel gedraaid heeft. Men heeft campagne gevoerd. Met als resultaat $\pm$ 45 kleuters op de eerste schooldag in augustus. Nu een maand later, in september meldde Stany: 60 kleuters. Alléén dit jaar is het kleuter-onderwijs *gratis*. Aanschaf schooluniform is voor de rekening van de ouders. Volgend jaar zien we verder.

De school, gehuisvest in een nieuw gebouw (met 2 lokalen) buiten het centrum van het dorp. De locatie is een beetje ongelukkig. Het ferryverkeer vanuit Liang raast door Waai langs de school richting Ambon. Ouders brengen hun kinderen met de ojek naar school. Zolang de kleuters op school zijn, blijven de ouders ook op school. Het is te hopen dat zij het volhouden, want de ojek, heen en terug, kost hen geld.

Overleg (21 juli '08) tussen ibu Jenny en ibu Saar Bakarbessy, Stany, Jan en Bata over de kwaliteit van de school, de activiteiten met de kleuters, welke, hoe en het nut daarvan, aansluitend de benodigde materialen.

* Ibu Jenny en ibu Saar Bakarbessy zijn betaalde pegawe's negeri in dienst van de permerentah negeri Waai, gedetacheerd bij het TEKA.

* A. *Missie / visie* van de school. Wat moeten de kleuters kunnen en kennen, om zonder veel obstakels mee te kunnen in de eerste jaren van de basisschool? Wat is het instapniveau van de basisschool? Dit houdt in dat men overleggen zal hebben met de guru's van de 5 basisscholen.

B. *Programma van kegiatan2 /activiteiten van elke dag*. Wat wordt er gedaan, welke ontwikkeling van het kind wordt hiermee gestimuleerd? (Bijvoorbeeld: Activiteit: zingen > o.a. voor de ontwikkeling van de taal, spraak, woordenschat, samen zingen enz. > welke spullen heb je nodig: instrumenten, radio-cd recorder, liedboeken enz.)

C. *Benodigde materialen*.

* TEKA, 6 dagen in de week: maandag t/m zaterdag om te beginnen van 8.00 uur tot 10.00 uur in de eerste 3 maanden (aug.-sept-okt.) In de volgende 3 maanden van 7.30 uur tot 10.30 uur. Lessen van de basisschool beginnen om 7.30 uur.

- * We willen inzage in de leerlingenlijst, leeftijd, presentielijst van elke lesdag.
 - Wij stellen vast dat in dit schoolgebouwtje sanitair moet komen. Voor de veiligheid een hekwerk rondom de school.

Voor de wachtende ouders (moeders) een sebua om gezellig met elkaar te zitten wachten. Heb je dat gekoekeloer naar hun kinderen bij de deur niet meer. Worden de kleuters niet meer afgeleid.

Dit is een taak voor Yayasan Waiselaka!

- * TEKA moet het vertrouwen van de ouders terugwinnen en IAAW moet op TEKA kunnen vertrouwen dat de docenten de zaken in orde hebben.

Afspraak: Lukt het hen, na 1 maand proef draaien volgens het activiteiten-rooster, het aantal leerling op te schroeven; dan gaat IAAW in dat geval opnieuw geld steken in het kleuteronderwijs.

- * Op dit moment zijn er 2 grote groepen van 30 kleuters. Juf Jenny en juf Saar Bakarbessy hebben nu assistentie van 2 andere juffen, ibu Ma Papilaya en ibu .. Papilaya. De doorstart en continuïteit van de kleuterschool staat voorop, daarom komen deze dames Papilaya op de proposal in aanmerking voor betaling (gaji). De guru's hebben regelmatig overleggen met Stany.

- * 450,- euro bedoeld voor gaji 2 docenten, tafels / stoelen, daftar anak anak sekola di dinas Pendidikan in Ambon en schoolmaterialen. Teka kan pas meedoen met bovenschoolse activiteiten (kegiatan2 met andere scholen) buiten Waai als de kinderen geregistreerd zijn (daftar). Onlangs heeft de school bezoek gehad van 2 dames van Dinas Pendidikan uit Ambon. Inspectie?

Zij wijzen er op dat bpk Eddy Papilaya, initiatiefnemer van Yayasan Waisalaka zijn deel van de verantwoordelijkheid moet nakomen.

- En Adipal voor de peuters? Komt nog. Voorlopig is alle aandacht gericht op het TEKA.

4. TV Kabel, 2e station bij Stany

Tweede station bij Stany is geïnstalleerd. De wijken Gios en Fajar worden vanuit Stany bediend. Wijk Thalita Kumi en Mahalalel vanuit Bram. Beiden opereren zelfstandig van elkaar, hebben een eigen

administratie, maar zitten als het ware in één 'holding'. Voor het loskomen van IAAW Holland zullen zij

stappen moeten ondernemen zoals eerder beschreven in een vorig verslag. Pas als het duidelijk op papier staat voor Bram, Stany en ons in Holland, kunnen we met elkaar vaststellen dat zij hun eigen onderneming runnen.

Overigens zou het station van Stany, met 11 kanalen, wijk Pantei Hop makkelijk kunnen bereiken. Maar dat moet nog in de praktijk blijken. Het kan zijn dat Stany 1 of 2 medewerkers aantrekt, maar voorlopig doen Bram en Stany het met de bestaande groep medewerkers. Zij betalen ieder de helft om zo weer op het bedrag van 150.000 Rp uit te komen. Kosten van dit 2^e station: Rp 9.958.000,- (**€700,-**) Een station in de wijk Naang is de volgende optie. De kosten voor dit station komen voor rekening van Stany en Bram. Daartoe zullen zij, elk afzonderlijk van elkaar een potje maken. Maar dat zal in de praktijk nog moeten blijken.

Wij hebben gezamenlijk boodschappen gedaan. Bram en Stany gingen de winkels in, Jan en Bata wachtten buiten uit het zicht van de verkopers op de stoep. Door uit beeld te blijven, hoopten wij dat de prijzen niet extra zullen stijgen.

Receivers bij Stany thuis; verantwoordelijk voor het doorzenden van de opgevangen kanalen.

Bibliotheek in Oma

5. Bezoek aan bibliotheek in Oma en Ina Sosilisa van Yayasan Rika Mahina

Hoe ziet een bibliotheek in een negeri er uit? Negeri Oma in Haruku heeft als eerste negeri /desa in heel de Molukken een bibliotheek. Participanten in dit project: ncdo, wilde ganzen, st. Sauwa (stichting van orang Oma in Holland met Jo Uneputti), Titane, yayasan Rika Mahina in Ambonstad en masyarakat Oma. Kosten voor het gebouw 200 yuta. Zie foto's.

Binnen bijna 3000 boeken (gezondheid, vrouwen, techniek, koken/bakken, kleding maken, natuur, vissen, bouw, schoolboeken enz.), beheerd door 2 meisjes. Zij hebben tijdens de bouw van de bieb in Oma stage gelopen in Ambon. Schoolkinderen komen onder begeleiding van hun schooljuf boeken lezen. Heel mooi gebouw.

Twee zitjes (sebua) om buiten te kunnen zitten lezen.

Basisschoolleerlingen aan leestafels met tussenschotten in de bibliotheek van Oma.

Bibliothecaressen aan het werk

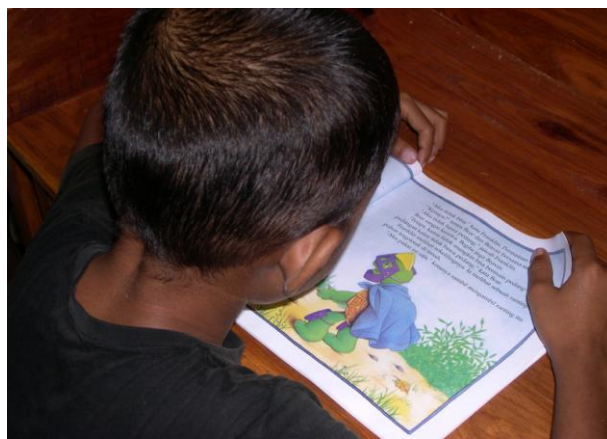
Ina Sosilisa van Yayasan Rika Mahina is de oprichtster en naamgeefster van deze stichting. Doel van haar yayasan: projecten initiëren die bedoeld zijn om de positie van vrouwen en kinderen in de samenleving sterker te maken. Zij begeleidt de bibliotheek en is contactpersoon voor st. Sauwa in Holland. Op Ambon en Saparua heeft zij projecten lopen op o.a. het gebied van verzoeningsactiviteiten. Regelmatig reist zij die projecten af.

Op Ambon heeft zij een eigen kantoor met 4 vrouwelijke medewerkers. Zij onderscheidt zich van andere ngo's in een duidelijke, transparante manier van werken, onafhankelijkheid, degelijkheid en betrouwbaarheid t.a.v. de masyarakat en hulpgevers van buiten, sponsors.

Heeft voor verschillende projecten hulp gekregen vanuit Titane, Save the children Engeland, en een ngo uit Amerika en Australië. Een gesprek met haar levert ons het inzicht in het nut van het oprichten van een yayasan/stichting.

Als stichting wordt je voor vol aangezien en serieus genomen door andere organisaties, in tegenstelling tot een werkgroep IAAW gerelateerd aan de stichting met dezelfde naam in Holland. Je staat sterker in overleggen en onderhandelingen met andere organisaties of hulpgevers.

Volgende stap is het houden van een eigen kantoor. In een neutrale omgeving, beter dan je eigen huis, komen mensen binnen met verschillende hulpvragen. Vanuit een breed netwerk, kun je hulpvragers beter verwijzen naar particulieren en organisaties.

*Helaas nog geen foto van het huis(je).....
(Taman Baca/kantoor IAAW) in Waai*

6. Bibliotheek en kantoor IAAW in Waai

Willen wij ook zo'n mooi gebouw als in Oma? Wie niet? Stany heeft een huis(je), van familie Tuasela naast haar huis gecontracteerd voor ons volgende project, onze bibliotheek anex IAAW kantoor.

Dit huisje heeft zij gecontracteerd voor 4 jaren, waarvan het eerste half jaar zij de huur al heeft betaald. Per maand 200.000 Rp > in totaal 1.200.000 Rp. Waar komt het geld vandaan? Van de opbrengst van de TV Kabel stations van Stany en Bram. Ieders de helft. Zie mail van Stany, zaterdag 16 augustus '08.

Een goed initiatief! Stany is voornemens met dit kantoor door te gaan, ook al zou ons besluit op dit punt negatief zijn. De projecten van IAAW zijn divers en het monitoren nu al omvangrijk. Het is op den duur géén luxe om er een eigen kantoor op na te houden.

De nog op te richten bibliotheek is ook in dit huis(je). We roeien met de riemen die we hebben en beginnen klein, maar fijn. Aanschaf boeken, tijdschriften, kranten gesponsord door een basisschool in Huizen. Ik heb deze school al laten weten dat 2 computers voor een internet-café tot de mogelijkheden behoren. Tenslotte moet het geld daar rollen, om inkomsten te kunnen garanderen.

Maar dit huisje moet opgeknapt worden. 2 deuren en 6 ramen moeten erin > kosten RP 1.855.000,- (**€ 150,-**), 2 stoelen en tafels > kosten Rp 1.600.000,- (**€ 120,-**) Hiervoor vraagt zij onze hulp.

Een volgende stap is het oprichten van Yayasan IAAW in Waai. Zij zijn er nog niet aan toe. Teveel dingen aan hun hoofd. Dit heeft nog geen prioriteit. Maar ooit komt dit eraan. Bovendien zullen er kosten aan verbonden zijn.

7. Bezoek aan Frans Paliyama van stichting Titane en Fastro Toma.

Via Ina Sosilisa kwamen wij bij Frans Paliyama. Hij was in Ambon, als één van de begeleiders van een groep jonge Molukkers uit Nederland. Oriënteren op de Molukken als onderdeel van hun studie. Wij hebben een reden om hem te willen spreken.

Want hoe zit het met onze proposal, project Pohon Sombar Waai, in 2005 ingediend bij Titane? Bovendien is het heel nuttig voor Bram en Stany om kennis met hem te maken. Hij komt vaker in Ambon.

Frans ontving ons (Stany, Jan en ik) in het bedrijf voor zonenergie **Fastro Toma**. Dit bedrijf is gespecialiseerd in *zonenergieke toepassingen* op het gebied van *watervoorziening* en *huisverlichting*.

Het winnen van biogas en 'air panas' boilerhuishouden zijn voor alsnog pilot-projecten.

Nuel Hukom legde ons het principe van het solarsysteem uit. Via een zonnepaneel opgevangen warmte van de zon wordt omgezet in elektrische energie; deze wordt opgeslagen in een vloeibaar energiebron (denk aan een autoaccu) of een droge energiebron (batterijen) voorziet de mens van stroom. Fastro Toma heeft de hand in de solar watervoorziening van Halong, Tulehu, Liang, Seita, Pia, Ouw en Loki. Solar verlichting in Kisar, Babar en Boano. En ja, ook in Waai, kleinschalig, bij de familie van Cootje Tahitu. Contact met Fastro Toma is gelegd, Wie weet, wanneer we hem nodig hebben.

Met **Frans Palyama** hebben wij het over de wateroverlast in Waai. Water vanuit de bergen heeft met deze langdurig aanhoudende regen een verwoestende werking op het dorp. Jarenlang worden bomen gekapt voor houtwinning zonder een beleid voor nieuwe herbepanting.

Erosie schaaf lappen grond van de berghelling, rivieren treden uit hun oevers en sleuren met hun kracht pohon sagu 's mee.

Kaalslag tijdens de kerusuhan was vernietigend voor de Waainese grond. Onvoldoende sterke bepanting om de grond bij dit weer vast te houden.

Voeg daaraan toe de kracht vanuit de zee die haar golven tegen de kade / talud beukt en we hebben het recept voor overstroming (wijk Naang) kapotte bruggen, gescheurde wegen. Tja Frans, hoe zit het met ons ingediende project Pohon Sombar Waai? Wij vroegen Titane om hulp bij het planten van bomen op de berghelling van Salahutu en bomen in het dorp. Opdat de oogst van vruchtbomen (economische bron voor het dorp) ooit weer terug komt, het regenwater niet alle vruchtbare grond wegspoelt, en in de droge, warme periode de bomen voor koelte kunnen zorgen.

Frans: 'Van de 20 projecten zit dit project, ingewikkeld groot project, in de laatste groep om ontwikkeld te worden. Je kunt van dit grote project een onderdeel pakken bijvoorbeeld: de wateroverlast van de rivier Wairuntung bedwingen door dijken aan te leggen. Overigens is dit in de eerste plaats een taak van de permerentah.

Maar mochten jullie iets aan de overstromingen in de toekomst willen doen, dan moet dat gebeuren in de droge tijd. Er zijn 2 manieren om aan hulp te komen, nl. via Cordaid of NCDO. De eerste bekostigt voor 100% het project, maar het duurt lang (jaren) voordat het doorkomt. De 2^e organisatie (op korte termijn) doet het op fifty-fifty basis. IAAW zal zelf de helft moeten bekostigen. Frans zal een goede vriend van hem, een ahli in deze dr.ir. Agus Kastanja vragen contact op te nemen met Stany om een kijkje te nemen bij Wairuntung. Geen kosten aan verbonden'.

'Het water dat het land opeet.'

Rivier Wairuntung

8. Gereja Permanen ' Damai ' genoeg erover uitgewijd in de vergadering van 6 september '08

9. Gereja Imanuël , Gereja Efratha, Gereja RK.

Deze 3 kleine kerken: Gereja Imanuël wijk Pantai Hop. Gereja Efratha in wijk Naang en de RK kerk als vanouds op plek waar het vroeger ook stond aan het begin van negeri Waai als je van Tulehu het dorp binnen komt. De GPM kerken worden gebouwd door vrijwilligers uit de eigen wijk. Het ziet er naar uit dat de kerken volgend jaar af komen. Tenminste als er geld is om dit mogelijk te maken.

Basisbudget 200 yutah afkomstig van de Permenrantah Negara Indonesia. Bijkomende kosten is voor de rekening van de wijk

In 2007 sumbangan luar biasa IAAW n.a.v. het benefietfeest 26 mei in Moordrecht: 500,- euro voor elk van deze 3 kerken

1

2

Gereja Efratha foto 1 / 2 / 3

Gereja Imanuel foto 4 / 5

4

3

5

De RK kerk gebouwd door een groep van buiten Waai. Naar verluidt orang Tenggarah uit Ambon. Wij konden niet naar binnen, omdat de grote kolossale deuren klem zaten en het slot stuk was. Er moest een nieuw slot komen. Het lijkt wel dat de deuren door de weersomstandigheden geheel uit hun voegen zijn kromgetrokken. Het kleine gebouwtje naast de kerk is de tijdelijke kapel voor de tot dan toe inmiddels 8 katholieke gezinnen in Waai.

10. Op de bagan van bung Ais Reawaruw

De bagan van bung Ais Reawaruw met zes orang masnait aan boord; vier uit Waai en 2 buginezen, afkomstig uit de buurt waar de bagan nu ligt namelijk in de laut Boano (Ceram). Daar is veel vis.

De fishfinder (IAAW 2006) is tot op de dag van vandaag een zeer belangrijk en succesvol instrument bij de visvangst.

1

2

11. Melati Cursus Engels en ICT

Basisschoolkinderen uit Waai volgen gratis cursus Engels. ICT cursisten komen niet alleen uit Waai, maar ook uit Liang en Tulehu. Bijdrage IAAW 2006/2007 in de vorm van computers, stoelen, woordenboeken en een orgel. Foto 1 /2

12. Tenue Sepak Bola

IAAW bijdrage begin 2008 aan 2 teams sepak Bola voetbal tenue inclusief de schoenen. Foto rechts.

Jan Overweg / Martha Sitanala September 2008